

แหล่งแร่ทองคำโตะโมะ จังหวัดนครราชสีมา

แหล่งแร่แห่งนี้ตามรายงานของคุณนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ (๒๔๙๖) เป็นที่รู้จักกันมานานแล้ว ราษฎรแถบนั้นได้ขุดทำเหมืองกันเป็นระยะ ๆ ตลอดมา การทำเหมืองที่ถูกต้องตามวิธีการ ได้เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยบริษัทฝรั่งเศส Société des Mines d'Or de Litcho ซึ่งได้รับประทานบัตร มีกำหนด ๒๕ ปี ต่อมาได้เปิดเหมืองขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และผลิตทองคำแห่ง ได้กว่า ๑๐,๐๐๐ เอานซ์ต่อปี และได้ดำเนินการต่อมาอีก ๕ ปี ในระหว่างนั้นตามรายงานดังกล่าว สามารถผลิตทองคำโดยเฉลี่ย ๑๒,๕๐๐ เอานซ์ต่อปี ต่อมาเหมืองต้องหยุดกิจการไปเนื่องจากสินแร่คุณภาพดี ได้หมดไป

หลังจากนั้นกรมโลหกิจ (กรมทรัพยากรธรณี) ได้ทำการสำรวจธรณีวิทยาเพื่อหาปริมาณทองที่ยังคงเหลืออยู่อีกครั้งหนึ่ง โดยอดีตอธิบดีกรมทรัพยากรธรณี คุณวิชา เศรษฐบุตร และคุณสมาน บุรวาศ เป็นผู้ทำการสำรวจในครั้งนั้น คณะผู้สำรวจได้อาศัยแผนที่เหมืองแร่และแผนผังชั้นลงที่บริษัททำไว้เป็นหลักฐาน และลงจุดตำแหน่งที่เก็บตัวอย่างที่มีทอง เพื่อการคำนวณ บางบริเวณก็ไม่สามารถเข้าไปทำการสำรวจได้ทั่วถึง เนื่องจากภูมอกมีอากาศเสีย บางแห่งเพดานหินพังลงมาทำให้เข้าไปสำรวจไม่ได้

ธรณีวิทยาแหล่งแร่

บริเวณแหล่งแร่ประกอบด้วยหินชนวนและหินชีสต์ ซึ่งถูกแทรกคั่นด้วย stock ของหินแกรนิต ชนิดไมกาคำ มีสายควอร์ตซ์ ที่ให้ทองแทรกผ่านทั้งในหินชีสต์และหินแกรนิต

ทองที่พบเป็นเกล็ดสีดรวมอยู่ในแร่ตระกูลซิลไฟด์ เช่น แร่ไพไรต์ สายควอร์ตซ์ ที่บริเวณเหมืองมีแนวทางประมาณเกือบเหนือ-ใต้ (N 10° E) เอียงไปทางตะวันออกประมาณ ๒๐° ทางด้านใต้ สายควอร์ตซ์มีแนวทางเปลี่ยนเป็น NE สายแร่มีความหนาไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นเลนซ์ (lens) เสียมากกว่า ความหนาของสายแร่มากที่สุดประมาณ ๒ เมตร บางบริเวณก็เป็นเส้นเล็ก ๆ ขนาด ๒ เซนติเมตร ปริมาณทองที่พบในสายไม่แน่นอน โดยเฉลี่ยประมาณ ๑๐ กรัม/เมตรริกกัน แต่จากรายงานของ สมัคร บุรวาศ (๒๔๘๒) กล่าวว่า จากผลการสำรวจของบริษัทฝรั่งเศส พบว่ามีทอง ๒๔ กรัม/หิน ๑ เมตรริกกัน

สายควอร์ตซ์บางแห่งถูกตัดด้วย dike ของหินสีดำ (บริษัทเรียก Roche-Noir) ซึ่งมีแร่ไมกาคำเป็นส่วนประกอบ มีทองอยู่ในสายหินดังกล่าวเช่นกัน ประมาณ ๒-๔ กรัมต่อตัน จากผลการสำรวจ

คณะสำรวจได้ทำการคำนวณปริมาณทองสำรองที่ยังคงเหลืออยู่คิดเป็นน้ำหนัก ประมาณ ๕๓,๒๖๐ กรัม
เมื่อคิดเป็นราคาทองคำแท่งในปัจจุบันจะมีมูลค่าประมาณ ๑๑.๗ ล้านบาท

ผลผลิต

ปริมาณทองคำที่ผลิตได้จากแหล่งแร่ทองคำโต๊ะโม๊ะ เท่าที่ทราบ เป็นเพียงผลผลิตของบริษัท
ฝรั่งเศสที่ได้เปิดดำเนินการทำเหมืองทองแห่งนี้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๗๔-๒๔๘๓ ดังนี้คือ

<u>ปี พ.ศ.</u>	<u>กิโลกรัม</u>	<u>ไพน์เอานซ์</u>
๒๔๗๔	๓๒๑, ๕๒๒	๑๐, ๓๓๗
๒๔๘๐	๔๒๘, ๒๔๖	๑๓, ๗๖๘
๒๔๘๑	๔๓๓, ๖๓๘	๑๓, ๖๒๐
๒๔๘๒	๓๔๕, ๓๖๔	๑๒, ๗๑๑
๒๔๘๓	๒๘๒, ๖๖๑	๑๒, ๓๐๓

ทองคำ

ตารางที่ ๕

แสดงที่ตั้งแหล่งทองคำในประเทศไทย

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ ระหว่าง ๑:๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
เชียงราย	เมือง		เขื่อน				พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์
"	แม่จัน		ห้วยหลวง		4949 II		สมาน บุราราศ ยอร์จ ซี เทเลอร์ จูเนียร์ ๒๔๙๖
"	"	ป่าตึง	ยาโน	บงงาม	4949 II	823,246	พงศ์ศักดิ์ วิชิต และวิชัย ก๊กเจริญทรัพย์, ๒๕๒๓
"	"	"	"	โป่งขออน	4949 II	813,243	" " " " " "
"	"	ป่าซาง	ป่าเมียง	แม่เป็น	4949 II	807,270	" " " " " "
"	"					819,286	
"	"			คาค	4949 II	820,281	" " " " " "
"	"			หมอแพทย	4949 II	846,256	พงศ์ศักดิ์ วิชิต ๒๕๒๓
"	"		บ่อทอง		4949 II	919,245	สุจิตร์ พิตรากุล ๒๕๒๓
"	"		ทุ่งตาง		4949 II	802,224	" " " " " "
"	พาน				4947 IV		ไพบย อรัญยกานนท์ ๒๕๒๓
"	เชียงแสน	เวียง	วัดผ้าขาวบ้าน		5049 IV	140,422	พงศ์ศักดิ์ วิชิต ๒๕๒๓
"	"						พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์ ๒๕๓๘

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ ระหว่าง ๑.๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
เชียงราย	เวียงป่าเป้า		โป่งเทวี				พงศ์ศักดิ์ วิชิต ๒๕๒๓
พะเยา	เมือง			มันหมู			กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๔๒
เชียงใหม่	จอมทอง		ยางแม่เตี้ยะ		4745 IV		กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๔๒ มานัส วีระบุรุษ และคณะ ๒๕๐๗
"	สันกำแพง	แม่ทา	ท่าม่อน	แม่ทา			ปราศรัย เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ๒๕๑๒
"	อมก๋อย						
ลำปาง	เมือง	บ้านเอื้อม	เอื้อม		4846 II		พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์ ๒๕๗๕
"	"	บ้านเฮียม	ปงกิ้ว, ห้วยไร่	แม่เฟือง	4846 II		ปราศรัย เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา ๒๕๑๒
"	แจ้ห่ม	ทุ่งพร้าว	เสื่อ	แม่ปิง			" " " "
เลย	เมือง		ห้วยโตก	ภูถ้ำพระ	5343 I		นรินทร์ พลพันธ์ ๒๕๑๑
"	เมือง		น่าน้ำมัน		5344 III		อุดม ถิติปริวัตร ๒๕๒๐
"	"		เพี้ย	น้ำลาย	5344 II		จากอปลัน และคณะ ๒๕๑๒
"	"		เพี้ย	น้ำพุ	5344 II	031,419	สุจิตร พิศราภูล ๒๕๒๓
"	"	นาโป่ง	ป่าข้าวหลาม	น้ำคิ้ว	5343 IV	806,274	สุจิตร พิศราภูล ๒๕๒๓, อุดม ถิติปริวัตร ๒๕๒๐
"	"		น้ำคิ้ว	น้ำคิ้วน้อย	5343 IV	801,301	" " " "
"	"		ห้วยทอก		5343 I	932,289	" " " "
"	"		ฟากนา		5344 III	889,449	" " " "
"	เชียงคาน		ห้วยพอด	พอด	5344 III	910,627	" " " "

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ ระหว่าง ๑:๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
เลย	ท่าลี่		น้ำพร				อุดม ศิริปริวรรต ๒๕๒๐
อุดรธานี	บ้านผือ		คำด้าง	ด้าง	5444 I	228,732	อมร เมธิกุล ๒๕๐๖, คณะกรรมการ พัฒนาลุ่มน้ำโขง ๒๕๑๐
เพชรบูรณ์	เมือง				5241 IV		กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๑๐
"	เมือง		ป่าแดง	ห้วยป่าแดง	5241 IV	250,183	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
"	"		ห้วยใหญ่	ห้วยใหญ่	5241 I	451,214	"
"	หล่มสัก	น้ำก้อ		คลองห้วยเป้า	5242 II		กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๑๐, อกนิษฐ์ สุวรรณสิงห์ ๒๕๐๔
"	หล่มสัก	น้ำก้อ	น้ำก้อใหญ่	น้ำก้อใหญ่	5242 II	(16°48', 101°11')	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
สุโขทัย	ทุ่งเสลี่ยม		แม่บ่อทอง	ห้วยคืดเนียม	4843 I	478,199	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
นครสวรรค์	ท่าตะโก		บ่อทอง				สมาน นูราราศ ๒๕๔๖, สมัคร นูราราศ ๒๕๔๗, ๒๕๑๑
ลพบุรี	โคกสำโรง	ชอนสรเดช	บ่อทอง				อมร เมธิกุล ๒๕๐๖
"	บ้านหมี่				5139 III	722,842	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
ลำปาง	แจ้ห่ม	ทุ่งกว่า	ทุ่งช่วง	แม่ต๋อย	4846 II		ปราศัย เสนียวงศ์ ณ อยุธยา ๒๕๑๒
"	"	"	ถ้ำ	แม่ต๋อย	4846 II		"
"	เถิน				4844 II		กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๔๒
"					4844 IV		อกนิษฐ์ สุวรรณสิงห์ และภูธร สุขโต ๒๕๐๗
"	"		แม่ปะ		4844 II		พระอุดมพิทยภูมิพิจารณา ๒๕๗๔

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ระหว่าง ๑:๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
ลำปาง	เถิน		นาบ้านไร่		4844 III		โพยม อรัญยกานนท์ ๒๕๒๓
"	"		คอนทราย	ทราย	4844 III	225,516	สุจิตร พิตราภูล ๒๕๒๓
"	วังเหนือ	ห้วยฮั่ว	ห้วยฮั่ว		4947 III		สงบ แก้วไพฑูรย์ ๒๕๒๓
"	"		แม่สุชน		4947 III	697,202	สุจิตร พิตราภูล ๒๕๒๓
"	สบปราบ		บ้านห้วยน้ำ	ปู่เล่ม	4844 II	413,504	สุจิตร พิตราภูล ๒๕๒๓
"	"		"			389,504	
"	"		"	ห้วยแม่ริม	4844 II	424,524	
"	"		หัวทุ่ง		4844 II	(17°40', 99°19')	"_____"
"	"		ดง		4844 I	342,731	"_____"
"	"		แม่เตี้ยะ				"_____"
"	เสริมงาม	บ้านแม่เลี้ยง	แม่หยวก	แม่เลี้ยงหลวง	4845 III	141,112	"_____"
ลำซวน	วัง	วัง		พวงคำ	4744 I	988,627	กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๔๒, ธีรช จาปะเกษตร์ และคณะ ๒๕๑๖, โพยม อรัญยกานนท์ ๒๕๒๓
"	ห้วยฮั่วช้าง	บ้านปาง	ห้วยปิง	ปิง	4844 IV	067,743	สมชาย เสงี่ยมศักดิ์ ๒๕๒๓
แพร่	ลอง		แม่จอก				กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๕๔๒, จงพันธ์ จงลักษณะมณี ๒๕๑๐
"	วังชิ้น		ม่วงคำ (ปางขุน)	แม่ป่อย	4844 II	461,615	พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์ ๒๕๓๗, สุจิตร พิตราภูล ๒๕๒๓
"			ปางกุ่ม	แม่สวาย	4844 II	407,577	สุจิตร พิตราภูล ๒๕๒๓

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ระหว่าง ๑:๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
แพร่			แพะ	แม่ปะยาง	4844 I	472,638	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
"			ป่าสัก	แม่สะ	4844 I	499,676	"
ฉะเชิงเทรา	สนามชัย			คลองตะเกรา	5335 II		ไพยม อรัณยกานนท์ ๒๕๒๓
ปราจีนบุรี	กบินทร์บุรี	บ่อทอง	บ่อทอง		5336 I		พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์ ๒๕๓๔, สมักร บุราวาศ ๒๕๔๗, สมศักดิ์ โพธิ์สัตย์ ๒๕๑๗
"	สระแก้ว			เขามกรรจ์			
"	"			คลองนางชิง			
ชลบุรี	บ่อทอง		บ่อทอง		5235 II	698,584	สมชาย เสี่ยงศักดิ์ ๒๕๒๒
"	บ้านบึง			คลองตะเคียน	5235 II	707,602	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
"	"			ห้วยทับร้าง	5235 II	693,598	
"	"			ห้วยละเียก	5235 II	710,592	
"	"			ห้วยเจิวัด	5235 II	706,568	
"	บางละมุง			เกาะล้าน	5134 I	936,286	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
จันทบุรี	ท่าใหม่				5335 I		
ระยอง	แกลง				5334 I	997,241	สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
กาญจนบุรี	ทองผาภูมิ	บิล็อก	วังกะ	ประจำไม้			ประหยัด วิเทศพงษ์ และสงบแก้วไพฑูรย์ ๒๕๔๔
สระบุรี							
ราชบุรี	จอมบึง	สวนผึ้ง		ตะโกปิดทอง	4836 II		พระอุดมพิทยภูมิพิจารณ์ และ ชุนเพียร โลหพิทย์ ๒๕๓๗

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	บ้าน	ห้วย	แผนที่ระหว่าง ๑:๕๐,๐๐๐	กริด	ข้อมูลได้จาก
ประจวบคีรีขันธ์	เมือง				4932 I		
"	บางสะพาน	ป่าร่อน	ห้วยจิ้งหื่น	คลองใหญ่ จิ้งหื่น	4931 IV		กรมที่ดินและโลหกิจ ๒๔๔๒, ยอร์จ ซี เทเลอร์ จูเนียร์ และ ชุมเจษฎุ จรัลชานะเพท, ๒๔๙๖
"	ทับสะแก						สุจิตร พิตรากุล ๒๕๒๓
สุราษฎร์ธานี	พนม	คลองตก	บางทอง				การสัน และคณะ ๒๕๑๔
พังงา	ตะกั่วทุ่ง	กะไหล	กะไหล	เขาโพธิ์ เขากะทะคว่า			"_____" "_____" "_____"
ภูเก็ต							
นราธิวาส	โต๊ะไม้ะ						วิชา เศรษฐบุตร , สมาน บุราราศ, นิธพัฒน์ ชาลีจันทร์ ๒๔๙๖

* ๑ กิ่งอำเภอ